

Eörsi István

Gazsi 1995. december 16-án...

...szombaton az összecsuksúlásra készülő MDF hóna alá nyúlt. Nem találgatom, mit szól ehhez az MDF, amelyet 1990. március 24-én lemucsáztott, azt is állítva róla, hogy ha megnyeri a választásokat, akkor „itt nem lesz jogainak birtokában lévő ellenzék, tehát nem lesz demokratikus kormány sem”. Igaz, az efféle vádakat említett cikkében önkritikusan visszavonta: „1992-93-ban kezdtem fölfedezni, hogy baj van az MDF-ellenességgel azokkal a válfajaival is, amelyeket addig (rövidlátóan) elfogadtam”. Másvilág című politikai esszégyűjteményének előszavában azonban, melyet Chicagóban írt, 1994. május 7-én, tehát jóval az önkritikában megjelölt időpont után, azt írta, hogy „Antall József volt a magyar »homo sovieticus«, a Kádár-árvák tipikus mintapéldánya”. „Antall büszke volt rá, hogy első kabinetjében nem ültek volt párttagok (csak az Országos Tervhivatal, az antireformközpont több egykori munkatársa, és kisebb pozíciókban a magyar KGB figurái), miközben hetenként többször elárulta 1989-ben az Ellenzéki Kerekasztalt Pozsgay Imrének, az MSZMP-MSZP akkori nacionalreformista-populista vezetőjének”, és így tovább, a summázati: „Egy szó mi száz, Antallal réműletes balszerencséje volt az új magyar demokráciának.”

Sietek leszögezni, hogy az 1994. május 7-ei Tamás Gáspár Miklós idézett szavaival maradtalanul egyetértek, de mit kezdjek az 1995. december 16-ai Gazsival, aki imigyen szónokol: „A függetlenségi hagyomány, a nemzeti méltóság szolámát az MDF szóllaltatta meg a legzengebben. Márpedig Magyarország történelmi nagyságába és európai küldetésébe vetett hit nélkül ennek az államalakulatnak akkor sincs esélye, ha – aparatsiknyelven szólva – »a realszférában javulnak a mutatók«”. Mire gondol a decemberi szerző? Hiszen a függetlenségi hagyomány és az ebből eredő nemzeti méltóság tiszteletének fokmérője 1989 után elsősorban az volt, hogy az egyes politikusok és pártok milyen sokrétű és milyen mély kapcsolatot alakítottak ki az '56-os forradalmi tradícióval és Nagy Imre semlegességi nyilatkozatával. Mármost minden újonnan alakult demokratikus párt a magáénak vallotta ezt a hagyományt, ugyanolyan zengően, mint az MDF, sőt például a Fidesz vezetője, Orbán Viktor a Nagy Imre temetésekor mondott beszédében még zengőbb is volt bárkinél, mert hazaküldte a szovjet csapatokat. A szabad demokráciák alapítói pedig már évekkel a rendszerváltás előtt nyíltan felvállalták 1956 és Nagy Imre örökségét. Ezen a téren tehát az

MDF különleges teljesítménye nem dicsérhető. Hacsak a Horthy-temetés messze múltba zengő, anakronisztikus külsőségeit nem tekintjük a nemzeti méltóság specifikusan magasztos megnyilatkozásának. Ráadásul decemberi szerzőnk az MDF bátorságát dicséri, amiért hirdetni mertte, hogy „Magyarország nem

ber 16-án T. G. M. erőltetetten kínos udvariassággal az MDF-et becézi. Für Lajos véletlenül ugyanezen a napon szemléltette, hogy ő mit ért európai küldetésen. Antall halálának második évfordulóján az elhunyt miniszterelnöknek éppen azt a bejelentését magasztalta, mely szerint ő rögvest tizenötmillió magyar mi-

multinacionális vállalatok. Beszélhetünk ezenkívül országok versenyeről is, például a vámpolitikában, a kereskedelmi vetélkedésben vagy olyan korlátozott témakörökben, mint például: ki csatlakozhat először a Közös Piachoz vagy az Észak-atlanti Szövetséghez. Erről azonban az a véleményem, hogy akkor nyerünk, ha nem nyerünk, vagyis ha sikerül geopolitikai zónánk minél több országával egyszerre, vagy nagyjából egyszerre célt értünk, mert egymásnak okozott kínjaink csak közös szervezetek kezei között finomulhatnak, a koncert folytatott versenyfutás pedig csak szaporíthatja az egymáson ütött, jóvátehetően sebek számát. A „magyarság nyersen” kifejezés tehát szintén zengően szól ugyan, de ha nem valamilyen konkrét versengésre – vízilabda-mérkőzés, matematikai verseny – vonatkozik, akkor üresebb, mint a nyár esti ég.

Nem vitázom Tamás Gáspár Miklósnak azzal a szívbeli óhajával, hogy jó volna egy nyugat-európai mintájú, demokratikus konzervatív politikai erő. Azt sem vonom kétségbe, hogy a magát polgári szövetségnek nevező kétfejú képződményben jócskán található olyan személyek, akik egy efféle szervezet kialakítására töreksenek. Azt azonban kínosnak és hiteltelennek találok, hogy ha egy szerző ugyanazért osztogat babért, amiért régen – megítélesem szerint többnyire joggal – gunyoros nyilatkat záporozott, ráadásul többnyire ugyanazokra, akiket ma dicsér. Azért idéztem írásom elején, amit a '94-es májusi Gazsi Antallról mondott, mert reményeinek hordozói '95 decemberében mind az antall örökségre hivatkoznak. Antall azonban Eötvös József és vitéz nagybányái Horthy Miklós szellemi-erkölcsi nászát erőltette, öröksége tehát ideológiai értelemben kudarcos és siralmas kerítői tevékenység.

Az 1995. december 16-ai Gazsinak csak néhány kitételét vizsgáltam meg – az olvasó iránt érzett tapintattól vezérelve a további példák felsorolása helyett elhallgatok. Szívemben remény bujkál, hogy akad egyszer egy nagy türelmű, áldozatos kutató, aki napról napra kijegyzeteli néhány témakörben szerzőnk szípkázó, igen gyakran remekbe szabott vélekedéseit, majd utána jár annak is, hogy mondjuk Tölgyessyt keblére ölelő napjain milyen erősségű volt az ultraviola-sugárzás, és milyen a csillagok konstellációja, a levegő pára- és szénmonoxid-tartalma, és miként viselkedtek ugyanezek a tényezők a Tölgyessy-ellenes napokon. Vagy: honnan fúj a szél, és milyen kerek (vagy éppen sarló alakú) a hold, amikor lelke zsinóros mentében megindul Csaba népe után, és mi a helyzet ugyanezekkel a tényezőkkel, amikor mucsázni kezd, kipomádézott kozmopolitaként?

„...a szerző ugyanazért osztogat babért, amiért régen gunyoros nyilatkat záporozott, ráadásul többnyire ugyanazokra, akiket ma dicsér.”

holmi véletlenszerű kis vacak”. Kíváncsi volnék, melyik párt mondta Magyarországról, hogy „véletlenszerű” és „vacak”? És miféle bátorság kellett ennek a senki által nem hangoztatott nézetnek a cáfolatához?

Hát a „Magyarország történelmi nagyságába és európai küldetésébe vetett hit” mit jelent? Különösképpen a „hit” szón ámulok el, mely ebben az összefüggésben úgy illik Gazsihoz, mint téhénhez a csokornyakkendő. Hogyan hisz például ő egy olyan ország nagyságában, mely az utolsó ötszáz évben – mióta Mátyás bús hadát Bécsnek büszke vára nyögte – minden egyes háborúját elvesztette, és minden forradalmát, szabadságharcát elbukta? A „történelmi nagyság” kifejezés nem vonatkoztatható egy ország nagy embereinek kiválóságára, sem arra, hogy hány tenger mosta hajdanában-danában országunk határait. Magyarország számos kulturális, természeti, materiális, történelmi értékére lehet büszke, de történelmi nagyságával csak azok kérkednek, akik Tamás Gáspár Miklós más napokon nem győzött mulatni. Ugyanez még fokozottabban vonatkozik a Magyarországi „európai küldetésébe vetett hitre”. Mire utalhat ez a kifejezés? Általában az szokott a mi európai küldetésünk lenni, hogy védjük a keleti barbár hordáktól a fejlett Nyugatot. Ebben a küldetésben higgyünk ma? Ebben jár előttünk „a régi nemes ellenfél” – ahogy az 1995. decem-

Referendum

– Nem tudom eldönteni, hogy a pápához csatlakozunk, a pátriárkához, vagy maradjunk meg semleges pogánynak

PÁPAI GÁBOR RAJZA